

ТРАДИЦИОННИ И ГРАЖДАНСКИ МЕДИИ ПО ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЯ

Толя Стоицова
Департамент „Медии и комуникация“
НБУ

СЪДЪРЖАНИЕ

- Защо освен гражданските, включвам и традиционните медии?
- Обществени медии по време на пандемия.
- Достъп до новини във връзка с корона вируса в медиите.
- Етика и отговорност на журналистите.
- Влияние на информацията, свързан с пандемията, върху обществото – щрих от социално психологичен анализ.

ЗАЩО ВКЛЮЧВАМ И ТРАДИЦИОННИТЕ МЕДИИ?

- Пандемията от коронавирусната инфекция не е прецедент за човечеството. То е преминало и през други. Сегашната пандемия поражда криза – здравословна, икономическа и социална.
- В кризисни ситуации доверието към традиционните медии и най-вече към обществените, нараства. От новата ни история пример за това е Американската трагедия от 11 септември 2001 г., когато беше извършен най-тежкият терористичен акт в новата история на човечеството.
- Става въпрос за научни изследвания, които доказват как се променя кривата на доверието към медии в нормална и кризисна ситуация.
- Гражданските медии не бива да се пренебрегват. Тяхната роля обаче, не винаги е положителна.

РОЛЯ НА ГРАЖДАНСКИТЕ МЕДИИ

- **Положителен ефект.** Гражданските медии могат да дадат плурализъм, безспорно необходим за демократичното общество. Това могат да бъдат други гледни точки по важни теми, свързани с пандемията. При това – различни от тези, които официално властта лансира.
- **Отрицателен ефект.** Най-опасни са псевдоекспертите, които чрез гражданските медии разпространяват неверни факти. Това се случи и у нас. Едно конкретно мнение се обявява като панацея или истина от последна инстанция, а понякога то може да бъде и фалшива новина.

ОБЩЕСТВЕНИТЕ МЕДИИ ПО ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЯ

- Независимо на кой не му харесва, но най-гледани и слушани бяха обществените телевизии и радио. Прави чест на БНТ, че осигури сигнал за всички останали медии, които искаха да излъчват в реално време.
- Ето заключение на СЕМ след мониторинг в периода 13 март 12 април 2020: “Традиционната журналистика победи сензацията, а обществените медии се реабилитираха като достоверен източник на информация”.
- И още: „Наред с официалната информация от институциите е представен и плурализъм на гледните точки при отразяването на темата”, обобщиха експертите от съвета, цитирани от БНР. ”Няма нарушение на Закона за радиото и телевизията, нито на етичните правила.”

ДОСТЪП ДО НОВИНИ ВЪВ ВРЪЗКА С КОРОНА ВИРУСА

- Продължава да битува мнението, особено в образованите среди, колко е лесен достъпът до новини в Интернет средата.
- Нека не забравяме, че голяма част от българските граждани, като имате предвид и най-възрастните, изобщо не разчитат на информация от Интернет. Оказа се, че точно хората над 60-65 г. са най-заstraшените. Така, че много масово хората у нас слушаха (и слушат) и най-вече гледаха (и продължават да гледат) телевизия, за да разберат какво се случва у нас, в Европа и по света с пандемията от короновирусната инфекция.
- На теория и част от обществените медии могат да бъдат недобросъвестни. Само, че разликата между тях и гражданските по отношение на отговорността е съществена.

МЕДИИ И ОТГОВОРНОСТ

Още експертни мнения:

- Мария Черешева от Асоциацията на европейските журналисти: “Оперирането в постоянен режим на извънредност създава условия за излишна сензационност”...” В момент на криза от глобално измерение хората са доста податливи чисто психологически на дезинформация, фалшиви новини.”
- В резолюция от 17 април, депутатите от Европейския парламент заявиха, „че опитите за дезинформация относно COVID-19 представляват сериозен риск за системата на здравеопазването, че европейците следва да имат достъп до проверена и надеждна информация...”

МЕДИИ И ОТГОВОРНОСТ

- Основни акценти, поставени от Асоциацията на европейските журналисти (АЕЖ):
  - ❖ **Пандемия от паника и дезинформация**
  - ❖ **В извънредна ситуация хората търсят повече информация – точно това повишава отговорността на журналистите**
  - ❖ **Хора се поддават на паника заради непроверени, фалшиви новини от недобросъвестни медии, които търсят покачване на рейтинга си**
  - ❖ **Невярната информация е като вирус в интернет пространството**
  - ❖ **Призив – Нека чрез медиите да звучи гласът на науката, а не на конспиративни и псевдонаучни теории.**
  - ❖ **Не е редно да се използват в заглавия думи като „шок“, „ужас“ и „страшно“**

ЕТИКА И ОТГОВОРНОСТ НА ЖУРНАЛИСТИТЕ

- По отношение на достоверността на новините, веднага възниква въпросът за етиката и неимоверно голямата отговорност на журналистите. Чуха се и гласове, че по време на криза, за фалшивите новини и най-общо – за непроверените факти, трябва да се носи наказателна отговорност.
- Как стои въпросът за етиката на професионалните журналисти? Нашата аудитория – на конференцията, е достатъчно издигната и сама е чула част от **въпросите, задавани от журналисти.**
- Едни ги квалифицират като **неуместни**, други като **злонамерени**, трети като **нелепи**, а някои – направо като **глупави.**

ЩРИХ ОТ СОЦИАЛНО ПСИХОЛОГИЧЕН АНАЛИЗ

И отново за псевдоекспертите.

- ❖ Кой ли не се изказа и в традиционните, но най-вече в гражданските медии. Оказа се някакъв брой „професионалисти“, разбира се, не всички, политолози и забележете - ПР специалисти, взеха отношение за влиянието на официално изнасяната информация, свързана с короновирუსната инфекция върху обществото. Без да имат никаква представа от 2 неща – народопсихологията на българина и механизмите на влияние върху хората в подобна ситуация.
- ❖ По отношение на народопсихологията – българите сме най-адекватни именно в критична ситуация, но си оставаме все пак скептици.
- ❖ Не може със само един механизъм да се обясни влиянието на информацията.

МЕХАНИЗМИ НА ВЛИЯНИЕ

- Двата крайни механизма на влияние, и то не само за българите, са:
  - ❖ Непоносимост към многократно „лоша“, „заstraшаваща“ здравето в случая, информация. Настъпване на паникьосване и депресивност.
  - ❖ Нарастване на скептицизма и също на депресивността от липса на детайлна многократно излъчена информация. Съмнения, че официалните институции нещо крият.
- В двата случая са необходими различни копинг стратегии или стратегии за справяне.

КОПИНГ СТРАТЕГИИ

- ❖ В първия случай е лесно – съветват се хората да не слушат радио и гледат непрекъснато телевизия, щом информацията им е в повече. Реално няма проблем. Разбира се, без да им се казва, че по медиите е само „шок“ и „ужас“.
- ❖ Във втория случай е доста по-сложно. Защото е необходимо всеки сам да си набави “плуралистична информация за коронавируса от официални източници, а не да я търси в мрежата, където лесно може да стане жертва на фалшиви новини и слухове”. Мнението е на доц. Георги Лозанов.
- ❖ Моето скромно мнение: Да се дава повече официална и проверена информация е по-добре. Оскъдната информация е силен стресогенен фактор.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

Бъдете здрави, ще се справим успешно!

И до нови срещи офлайн 😊!